

# Inleiding

In verschillende gemeenten van de Nederlandse Hervormde Kerk is er verwarring rondom de vereniging van de Nederlandse Hervormde Kerk, met de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden, in de Protestantse Kerk in Nederland.

De meest gestelde vragen, vaak van kerkordelijke aard, zijn in deze brochure op een rij gezet. We verwachten dat de antwoorden op deze vragen de nodige helderheid geven.

Deze brochure heeft als doel ambtsdragers en gemeenteleden van de Nederlandse Hervormde Kerk voor te lichten. Het moderamen hoopt dat met deze informatie voorkomen kan worden, dat er beslissingen worden genomen die zijn gebaseerd op misverstanden of onjuiste informatie.

Namens het moderamen van de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk,

*Ds. A.W. van der Plas, preses*

*Dr. B. Plaisier, scriba*

# Inhoudsopgave

1. Kerk – Belijdenis	3
2. Kerk – Gemeente	8
3. Kerk – Gemeente: scheiding	11
4. Kerk – Lidmaatschap	18

# 1. Kerk – Belijdenis

## 1. Wordt de Nederlandse Hervormde Kerk opgeheven bij de vereniging op 1 mei 2004 in de Protestantse Kerk in Nederland?

Nee, de Protestantse Kerk is de (gezamenlijke) voortzetting van de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden, zie art. II -1 kerkorde Protestantse Kerk in Nederland (KO). De Nederlandse Hervormde Kerk verenigt zich met de beide andere kerken, maar wordt niet opgeheven.

## 2. Is de Protestantse Kerk in Nederland een plurale kerk waarin waarheid en leugen wettig samenleven?

Nee, de Protestantse Kerk in Nederland is een reformatorische kerk met belijdenisgeschriften uit zowel de lutherse als de gereformeerde Reformatie. Daartoe behoren naast de Heidelbergse catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis met de Dordtse Leerregels en de catechismus van Genève (die nu ook belijdenisgeschriften van de Nederlandse Hervormde Kerk zijn) tevens de catechismus van Luther en de onveranderde Augsburgse Confessie (art. I-4 KO).

## 3. Maar is daarin dan niet sprake van elkaar tegensprekende en elkaar uitsluitende belijdenisgeschriften?

Nee. Er zijn op sommige punten wel verschillen, maar in het reformatorisch geloof zijn ze één. Ze belijden gemeenschappelijk de grondwaarheden van het christelijk geloof. Al deze geschriften zijn gebaseerd op de drie sola's van de Reformatie: sola scriptura, sola fide, sola gratia (alleen door de Schrift, alleen door het geloof, alleen door genade). In al deze geschriften staat de rechtvaardiging van de goddelozen centraal en wordt het bijbelse fundament van de kerk op dezelfde wijze beleden.

## 4. Maar dan is de Protestantse Kerk in Nederland toch niet langer exclusief-gereformeerd, zoals de Nederlandse Hervormde Kerk dat is?

Het is onjuist de Nederlandse Hervormde Kerk als exclusief-gereformeerd te karakteriseren. De hervormde kerkorde is een belijdende kerkorde met

een oecumenische inzet en is vanaf het begin gericht geweest op vereniging met andere kerken waarmee eenheid of verwantschap bestaat in geloof en kerkorde (art. XXVI van de hervormde kerkorde). Daarom is er al in 1956 een avondmaalsgemeenschap met de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden gesloten.

**5. Geeft de Nederlandse Hervormde Kerk bij de vereniging haar grondslag niet prijs?**

Nee, het fundament van de kerk, zowel van de Nederlandse Hervormde Kerk als van de Protestantse Kerk in Nederland, is Jezus Christus Zelf. 'Want niemand kan een ander fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus' (1 Kor. 3:11).

**6. Wat is er te zeggen van de beweringen dat de Protestantse Kerk in Nederland geen deel is van de christelijke kerk of een valse kerk is?**

Een kerk die in haar grondleggende bepalingen uitspreekt te willen leven van Gods genade in Jezus Christus, die het als haar eerste opdracht ziet het Woord te horen en te verkondigen (art. I-2 KO), die de drie-enige God belijdt in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst (art. I-3 KO), die alles wil richten op de gehoorzaamheid aan Christus, het Hoofd van de Kerk (art. VI-1), mag niet voor een valse kerk worden gehouden.

Ook niet als deze kerk niet in alles aan deze hoge roeping voldoet: er is in elke kerk en in elke gemeente kaf onder het koren. Daarbij is er in elke oprechte christen maar een klein beginsel van deze gehoorzaamheid te vinden.

**7. Is in de Protestantse Kerk in Nederland totale leervrijheid, zodat waarheid en leugen naast elkaar bestaan kunnen?**

Nee. De kerk belijdt in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst, de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. (art.I-3 KO). Dat belijden geschiedt in gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht (art. I-4) en de kerk weert wat haar belijden weerspreekt (art. I-11).

## **8. Is de Leuenberger Konkordie ook een belijdenisgeschrift van de Protestantse Kerk in Nederland?**

Nee. Daarom wordt de Konkordie ook niet genoemd in art. I-4 (over het belijden van de kerk) maar in art. I-5. De Nederlandse Hervormde Kerk heeft de Leuenberger Konkordie reeds in 1973 aanvaard en erkent daarmee dat de lutherse en gereformeerde tradities door een gemeenschappelijk verstaan van het Evangelie bijeenkomen. Dat wil zeggen: hiermee erkent de kerk dat er voldoende overeenkomst is in belijden om tot vereniging van de kerken te komen. Tegelijk erkent de kerk ook dat er verschillen in belijden zijn. Deze zijn weliswaar niet meer kerkscheidend, maar maken wel een voortgaand gesprek over het belijden noodzakelijk.

## **9. Zijn de Barmer Thesen een belijdenisgeschrift van de Protestantse Kerk in Nederland, zoals de belijdenisgeschriften van de Reformatie?**

Nee. Ook deze staan in een ander artikel van de kerkorde dan de belijdenisgeschriften, nl. in art. I-5. De kerk erkent de betekenis ervan voor het belijden in het heden. Ontstaan in 1934 tijdens het nazi-bewind in Duitsland geven ze ons een voorbeeld dat de kerk niet mag buigen voor de macht van een totalitair regime, maar vanuit de vrijheid van het Evangelie haar getuigenis moet laten horen.

## **10. Wat houdt de bijzondere verbondenheid met het gereformeerd of luthers belijden in?**

Alle lutherse gemeenten weten zich in het bijzonder verbonden met de belijdenisgeschriften van de lutherse traditie; alle hervormde gemeenten en gereformeerde kerken weten zich in het bijzonder verbonden met de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie. Die verbondenheid wordt door de kerk erkend en gerespecteerd.

## **11. Wat betekent de verklaring bij de handreiking van het hervormd moderamen?**

In de verklaring en in de handreiking wordt aangegeven hoe hervormde gemeenten deze bijzondere verbondenheid mogen verstaan. Men mag zich in leer en leven gebonden weten aan het gereformeerd belijden, daarnaar het leven van de gemeente inrichten en levend uit dit belijden in gesprek gaan met het geheel van de kerk. In samenhang met het verenigingsbesluit heeft de hervormde synode dat op 12 december 2003 in een besluit uitgesproken.

## 12. Wat wordt met ‘erkennen en respecteren’ bedoeld?

Erkend wordt dat – zoals de hervormde gemeenten mogen leven vanuit de verworteling in de gereformeerde belijdenisgeschriften – de evangelisch-lutherse gemeenten mogen leven vanuit hun wortels in de lutherse confessie. De kerk erkent en respecteert deze bijzondere verbondenheid. Zo wordt bijvoorbeeld in het opzicht rekening gehouden met de bijzondere verbondenheid van de gemeente.

## 13. Moet een lid van de Protestantse Kerk in Nederland alles erkennen en respecteren wat in de kerk gebeurt, ook als dit in strijd is met Gods Woord?

Nee. Men is geroepen tot gehoorzaamheid aan het Woord van God en kan rekenen op erkenning en respect wanneer men zich wil houden aan de belijdenis van de kerk en in gesprek anderen oproept tot een beter verstaan van het belijden.

## 14. Maar men is volgens ordinantie 1 toch geroepen ‘te groeien in het gemeenschappelijk belijden van de kerk’? Betekent dat niet dat men geleidelijk gedwongen zal worden het gereformeerde belijden op te geven?

Nee, dat moet men zien in het licht van artikel I-10, waar staat dat alle leden geroepen zijn het belijden te toetsen bij het licht van de Heilige Schrift.

## 15. Heb ik niet een eed gezworen bij de openbare belijdenis om alleen lidmaat te zijn van de Nederlandse Hervormde Kerk?

Nee. U hebt de belofte gegeven dat u binnen de gemeenschap van de Nederlandse Hervormde Kerk en onder haar opzicht getrouw wilt zijn onder de bediening van het Woord en de sacramenten, wilt volharden in het gebed en het lezen van de Heilige Schrift en naar de u geschonken gaven wilt meewerken aan de opbouw van de Gemeente van Christus. Die roeping blijft ook in de Protestantse Kerk in Nederland gelden.

**16. Zeg ik met mijn ja-woord bij de Doop, bij de openbare belijdenis van het geloof of bij de aanvaarding van het ambt 'ja' tegen elke leugen en dwaling die in de Protestantse Kerk in Nederland zou kunnen bestaan?**

In geen geval. Ik belijd daarmee juist mijn gehoorzaamheid aan het Woord en de verbondenheid met het belijden van de kerk, mij gebonden wetend aan het gereformeerd belijden.

**17. Kan men voluit gereformeerd zijn binnen de Protestantse Kerk in Nederland?**

Ja. Deze kerk staat voluit in de reformatische en daarmee ook in de gereformeerde traditie en laat zich hierdoor leiden. Daarbij mag men zich – zo men dit uitdrukkelijk wil vastleggen – gebonden weten aan het gereformeerd belijden. Dat wil zeggen: men mag daaruit leven en met die roeping in gesprek zijn met anderen in de kerk.

**18. Breekt een predikant die binnen de Protestantse Kerk in Nederland zijn ambt uitoefent dan niet zijn proponentenbelofte?**

Nee. Hij heeft beloofd in heel zijn ambtelijk werk Christus Jezus te verkondigen naar uitwijzen van het Heilig Evangelie, daarmee blijvende in de weg van het belijden van de kerk. Deze belofte blijft van kracht als hij deze roeping uitoefent in de Protestantse Kerk in Nederland die de voortzetting is van de Nederlandse Hervormde Kerk. Hij heeft tevens beloofd zich te onderwerpen aan de regelen in de orde der Kerk voor haar apostolaat en belijden, haar leven en werken gesteld. Dat laatste houdt ook in dat het hem niet vrij staat zich te onttrekken aan de wettige besluitvorming in de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk.



**19. Kan ook een predikant uitspreken zich in het bijzonder verbonden te weten met het gereformeerd belijden?**

Ja. Wie voor 1 mei 2004 de hervormde proponentenbelofte heeft afgelegd, kan uitspreken zich bij het blijven in de weg van het belijden van de kerk in het bijzonder verbonden te weten met de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie.

## 2. Kerk – Gemeente

### 1. Wat betekent de vereniging op 1 mei 2004 voor een hervormde gemeente?

Per 1 mei verenigt de gehele Nederlandse Hervormde Kerk zich met de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden, in de Protestantse Kerk in Nederland. Dat geldt voor de Nederlandse Hervormde Kerk als geheel: alle gemeenten van de Nederlandse Hervormde Kerk maken vanaf die datum deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland en vallen daarmee onder de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.

### 2. Moet een gemeente of een kerkenraad daar dan zelf niet voor kiezen?

Nee. Volgens de hervormde kerkorde wordt over kerkvereniging beslist door de generale synode en deze beslissing geldt voor alle gemeenten en hun leden.

### 3. Welke veranderingen brengt de vereniging mee voor het werk van de kerkenraad?

Ook onder de nieuwe kerkorde is sprake van een zorgvuldig samenspel tussen de kerkenraad en het college van kerkrentmeesters (de hervormde kerkvoogdij) en het college van diakenen, waarbij meer dan tot nu toe de eindverantwoordelijkheid van de kerkenraad voor het gehele leven en werken van de gemeente tot uitdrukking is gebracht.

### 4. Is het waar, dat de gemeente in de Protestantse Kerk in Nederland minder zelfstandig zal zijn op financieel gebied?

Nee, de verantwoordelijkheid voor het financieel beleid komt juist meer dan nu het geval is te liggen bij de plaatselijke gemeente (dus bij de kerkenraad en het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen). Het regionale college voor de behandeling van beheerszaken heeft vooral een adviserende en bemiddelende taak gekregen.



**5. Kan men hervormde gemeente blijven binnen de Protestantse Kerk in Nederland en hoe lang is dat gegarandeerd?**

De kerkenraad kan ervoor kiezen hervormde gemeente te blijven binnen de Protestantse Kerk in Nederland. (art. II-2 KO) Dat blijft zo totdat kerkenraad en gemeente zelf anders besluiten.

**6. Kan een hervormde gemeente per 1 mei 2004 of enkele jaren daarna gedwongen worden samen te gaan met de plaatselijke gereformeerde kerk en/of een evangelisch-lutherse gemeente?**

Nee, daar is geen sprake van. In de kerkorde is vastgelegd dat het al dan niet verenigen met een gereformeerde kerk en/of evangelisch-lutherse gemeente ter plaatse een zaak is van de kerkenraden van de betrokken gemeenten zelf.

**7. Kan een gemeente in de Protestantse Kerk in Nederland van bovenaf gedwongen worden de gewone gang van zaken in de eredienst te veranderen?**

Nee. De kerkenraad stelt de te volgen orde van dienst vast. (ord. 5-1-4 KO). Hij stelt ook tijd, plaats en aantal kerkdiensten vast.

**8. Wie is verantwoordelijk voor de keuze van voorgangers in de eredienst?**

Als de eigen predikant niet voorgaat, nodigt de kerkenraad een andere bevoegde voorganger uit om de kerkdienst te leiden (ord. 5-5-3 KO).

**9. Onze gemeente is tegen de zegening van levensverbintenissen van twee mensen van hetzelfde geslacht. Is men in de Protestantse Kerk in Nederland desondanks verplicht hieraan mee te werken?**

Nee. Een dergelijke zegening vindt alleen plaats als de eigen kerkenraad daartoe besluit en dan nog alleen na beraad in de gemeente.

**10. Kan een minderheid in de gemeente de kerkenraad dwingen om het beleid te veranderen of een dergelijke beleidswijziging in de gemeente aan de orde te stellen?**

Nee. Alleen als de kerkenraad zelf het gewenst acht tot een beleids-



wijziging te komen is hij verplicht daarover het beraad in de gemeente op gang te brengen.

**11. Wanneer een hervormde gemeente door de vereniging gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland wordt, moet alles in het leven van de gemeente dan veranderen?**

Dat is een misvatting. Het is juist andersom. De kerkenraad kan niet zo maar allerlei zaken veranderen, maar is verplicht bij besluiten tot wijziging van de gang van zaken in de gemeente ten aanzien van alle belangrijke zaken eerst de gemeente daarin te kennen en daarover te horen (ord. 4-8-7 KO).

**12. Zijn wij straks verplicht kinderen of doopleden aan het Heilig Avondmaal te laten deelnemen?**

Nee. Ook daarover beslist de kerkenraad, na beraad in de gemeente. Zolang de kerkenraad niet besluit tot een wijziging in de gang van zaken ten aanzien van het avondmaal kunnen alleen de belijdende leden daaraan deelnemen (ord. 7-2-2 KO). In de verklaring bij de handreiking van het moderamen kan worden uitgesproken en vastgelegd, dat men het Heilig Avondmaal slechts open stelt voor belijdende leden.

**13. Kunnen in de Protestantse Kerk in Nederland ook doopleden tot ambtsdrager worden bevestigd?**

Nee. De ambtsdragers worden gekozen uit de stemgerechtigde leden van de (wijk)gemeente en dat zijn in de regel alleen de belijdende leden. In de gemeenten waarin men ook aan de volwassen doopleden stemrecht toekent, kan men pas in het ambt bevestigd worden als men openbare belijdenis van het geloof heeft afgelegd.

### 3. Kerk – Gemeente: scheiding

#### 1. Kan een hervormde gemeente zelfstandig voortbestaan buiten de Protestantse Kerk in Nederland?

Nee, dat is onmogelijk. De Nederlandse Hervormde Kerk bestaat uit al de gemeenten, dat wil zeggen: er is een onlosmakelijke samenhang tussen landelijke kerk en plaatselijke gemeenten. Een hervormde gemeente is – juridisch gezien – zelfstandig onderdeel van de Nederlandse Hervormde Kerk en ontleent haar rechtspersoonlijkheid aan het zijn van onderdeel van de Nederlandse Hervormde Kerk. De Hoge Raad heeft dat bevestigd in het arrest van 19 december 2003. Wanneer de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden zich op 1 mei 2004 verenigen tot de Protestantse Kerk in Nederland, zijn de plaatselijke gemeenten – van rechtswege – zelfstandig onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland. Er kan dus geen hervormde gemeente zijn buiten de Protestantse Kerk in Nederland.

#### 2. Kan een kerkenraad besluiten dat de (wijk)gemeente niet meegaat met de Protestantse Kerk in Nederland, maar als hervormde gemeente buiten de Protestantse Kerk in Nederland voortbestaat?

Een kerkenraad is niet bevoegd zo'n besluit te nemen en kan dat ook niet, omdat een hervormde gemeente alleen als onderdeel van de Nederlandse Hervormde Kerk (en na 1 mei 2004 alleen als onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland) kan bestaan: juridisch kan een hervormde gemeente niet bestaan buiten de Protestantse Kerk in Nederland om. Een besluit van een kerkenraad om niet 'mee te gaan' met de Protestantse Kerk in Nederland, maar hervormd te blijven buiten de Protestantse Kerk in Nederland is onwettig en nietig.

#### 3. Mijn kerkenraad zegt, dat de gemeente hervormd blijft buiten de Protestantse Kerk in Nederland. Wie lid van de Protestantse Kerk in Nederland wil zijn, moet dat melden en zich laten uitschrijven.

Dat is geheel onjuist. Hier worden de zaken omgekeerd. De kerkenraad kan

niet voor het geheel van de gemeente besluiten zich los te maken van het geheel van de kerk. Men kan zich alleen onttrekken aan de Protestantse Kerk in Nederland door persoonlijk als lid van de gemeente, en daarmee van de kerk te bedanken. Wie zich niet zelf aan de gemeente en daarmee aan de kerk onttrekt, wordt lid van de Protestantse Kerk in Nederland wanneer de kerken zich verenigen.

#### **4. Blijven de goederen eigendom van de gemeente, of wordt de Protestantse Kerk in Nederland eigenaar van het bezit?**

De goederen van een hervormde gemeente blijven eigendom van de gemeente, ook nadat die gemeente onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland is geworden. De landelijke kerk wordt geen eigenaar van eigendommen die behoren aan de plaatselijke gemeente. Wanneer een gemeente te klein wordt om zelfstandig te kunnen voortbestaan, kan zo'n gemeente worden samengevoegd met een naburige gemeente. Ook dan gaat het bezit van de goederen niet over op de landelijke kerk, maar blijft dit bij de (samengevoegde) plaatselijke gemeente.

#### **5. Kan men als gemeente de kerk verlaten met medeneming van naam en goederen?**

Dat kan niet. De plaatselijke hervormde gemeente ontleent haar rechts-persoonlijkheid aan het zijn van onderdeel van de kerk; als zodanig is de gemeente eigenaar van de goederen. Die gemeente kan niet los van de kerk bestaan.

De naam 'hervormde gemeente' blijft toebehoren aan de gemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland, de goederen zijn van de gemeente die tot die kerk behoort. Wie de kerk verlaat, zal dat slechts kunnen doen door persoonlijk te bedanken als lid; als men samen met anderen buiten de Protestantse Kerk in Nederland een kerkelijke gemeenschap wil vormen, kan dat alleen door een nieuwe kerkgemeenschap te stichten. In dat geval treedt de commissie van bijzondere zorg op.

#### **6. Moet men voor 1 mei 2004 aangeven zich te onttrekken aan de Nederlandse Hervormde Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland, omdat anders de goederen van de gemeente verloren gaan?**

Nee. Wie zich onttrekt aan de Nederlandse Hervormde Kerk of de Protestantse Kerk in Nederland is niet langer lid van de hervormde gemeente (het lidmaatschap van de gemeente en de kerk zijn onlosmakelijk aan

elkaar verbonden). Men kan dan ook niet langer een ambt of functie bekleden in de hervormde gemeente en verliest de bevoegdheid om in de kerkenraad of het college van kerkvoogden (of het college van kerkrentmeesters) de goederen van de gemeente te beheren of daarover te beschikken. Daarin is geen verschil voor of na 1 mei 2004.

Er is dus geen enkele noodzaak om voor 1 mei ingrijpende besluiten te nemen.

## **7. Als een groot aantal gemeenteleden besluit niet mee te gaan met de Protestantse Kerk in Nederland, verliezen zij dan al hun recht op de goederen van de gemeente?**

De kerk heeft voor deze situatie een bijzondere regeling getroffen door het instellen van de commissie van bijzondere zorg die voor vijf jaar is benoemd.

## **8. Wat doet de commissie van bijzondere zorg?**

Zoals de naam aangeeft, wil de kerk daarmee haar zorg voor het geheel van de gemeente oefenen, wanneer een deel van de gemeente of van de ambtsdragers de kerk dreigt te verlaten. De commissie heeft twee taken:

- Allereerst wordt gezocht naar een mogelijkheid om door middel van gesprek en overleg met ambtsdragers en gemeenteleden het geheel van de gemeente bijeen te houden en bij de kerk te bewaren.
- Lukt dit niet, dan treft de commissie maatregelen die nodig zijn voor het voortbestaan van de hervormde gemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Als zij die de kerk verlaten een nieuwe kerkgemeenschap vormen, die rechtspersoonlijkheid bezit, treft de commissie voor hen een voorziening in verband met het kerkelijk leven van die nieuwe kerkgemeenschap. De commissie houdt daarbij rekening met de plaatselijke omstandigheden en levert 'maatwerk'.

## **9. Wat gebeurt er als men de commissie van bijzondere zorg niet wenst te ontvangen?**

Dan weigert men de pastorale bemiddeling van de kerk en maakt men het moeilijk – zo niet onmogelijk – om een voorziening te treffen ten behoeve van hen die de kerk verlaten.



**10. Kunnen we ook als gemeenteleden een beroep doen op de commissie van bijzondere zorg of dient alleen de kerkenraad een verzoek hiertoe te doen?**

Gemeenteleden kunnen zich tot de commissie richten, bijvoorbeeld naar aanleiding van voornemens van (een deel van) de kerkenraad om niet ‘mee te gaan’.

**11. Tot wie moet men zich wenden voor bemiddeling van de commissie van bijzondere zorg?**

Men kan zich wenden tot de commissie van bijzondere zorg,  
Postbus 8397, 3503 RJ Utrecht, tel. (030) 880 14 25;  
e-mail: cbzhervormd@sowkerken.nl

**12. Wij willen de gemeente bijeen houden. Sommigen gaan mee met de Protestantse Kerk in Nederland, anderen zeggen ‘hervormd’ te willen blijven op basis van de kerkorde van 1951. Kunnen wij samen verder gaan, waarbij zowel ambtsdragers die ‘meegaan’, als anderen die buiten de Protestantse Kerk in Nederland ‘hervormd’ willen zijn, blijven functioneren?**

Hoezeer men dat voor de plaatselijke eenheid wenselijk kan vinden, kerkordelijk en praktisch is een zodanig samen verdergaan niet mogelijk. Omdat een hervormde gemeente alleen binnen de Protestantse Kerk in Nederland kan bestaan en als zodanig geheel valt onder de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland, is geen ‘mengvorm’ mogelijk van een gemeente waarvan de leden gedeeltelijk behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland en gedeeltelijk hervormd menen te blijven op basis van de kerkorde 1951. De hervormde kerkorde vervalt per 1 mei 2004. Bovendien houdt men de gemeente zo ook niet bijeen, maar verdeelt die in twee groepen binnen en buiten de Protestantse Kerk in Nederland.

**13. Welke praktische bezwaren kleven aan zo’n ‘mengvorm’ van gemeenteleden en/of wiken die geen lid zijn van de Protestantse Kerk in Nederland, maar wel plaatselijk deel willen uitmaken van de hervormde gemeente?**

De hervormde gemeente (binnen de Protestantse Kerk in Nederland) is gehouden aan de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland, terwijl de anderen die niet willen volgen. Dat geeft problemen met de samenstelling van de kerkenraad, bij de verkiezing van de ambtsdragers door de

gemeente, bij het beroepingswerk, bij de afvaardiging naar de meerdere vergaderingen, bij het opzicht, bij de kerkelijke rechtspraak, bij het beheer van de goederen en bij het toezien van de kerk daarop, bij de ledenregistratie, om niet meer te noemen.

#### **14. Kunnen ambtsdragers en predikanten in zo'n geval rouleren, waarbij men over en weer dienst doet binnen of buiten de Protestantse Kerk in Nederland?**

Dat is niet mogelijk. Wie niet tot de Protestantse Kerk in Nederland behoort, kan niet als ambtsdrager in die kerk dienen. Bovendien is er dan onduidelijkheid over het opzicht over de betrokken ambtsdragers. Verkiezing van ouderlingen en diakenen geschiedt uit de stemgerechtigde leden van de gemeente. Men kan na 1 mei in een hervormde gemeente – die immers deel uitmaakt van de Protestantse Kerk in Nederland – slechts in het ambt dienen als men belijdend lid van de gemeente en zo ook van de Protestantse Kerk in Nederland is.

#### **15. Kunnen na 1 mei 2004 predikanten in gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland voorgaan die geen lid van deze kerk wensen te zijn?**

Voorgangers in de eredienst kunnen slechts predikanten zijn die daartoe gerechtigd zijn binnen de Protestantse Kerk in Nederland of voorgangers uit een kerkgemeenschap waarmee de kerk bijzondere betrekkingen onderhoudt (ord. 5-5 KO).

#### **16. Kan een hervormde gemeente na de vereniging een predikant beroepen, die niet is meegegaan in de Protestantse Kerk in Nederland?**

In de hervormde gemeenten, die alle na 1 mei behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, kan men slechts predikanten beroepen die belijdend lid van deze kerk zijn en volgens de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland beroepbaar zijn.

**17. Is er dan voor gemeenteleden die niet mee willen gaan in de Protestantse Kerk in Nederland, maar wel de band met de gemeente willen behouden geen enkele mogelijkheid om met de plaatselijke gemeente mee te leven?**

Wie geen lid is van de Protestantse Kerk in Nederland heeft in de plaatselijke gemeente geen stemrecht (actief of passief). Door met de gemeente te blijven meeleven kan men echter wel blij geven van verbondenheid met de gemeente en als zodanig gerekend worden tot de gemeenschap van de gemeente (ord. 2-4-1 KO).

Men heeft dan niet dezelfde rechten en plichten als de leden van de gemeente en kan daarin geen ambtsdrager zijn, maar kan wel ingeschreven worden in het register van hen die blij geven van verbondenheid met de gemeente (ord. 2-6-1, 2-8-1/3 KO). Het zou ertoe kunnen leiden, dat men later alsnog besluit zich toch als lid bij de gemeente en zo bij de Protestantse Kerk in Nederland aan te sluiten. Zo kan de gemeente toch een band blijven houden met hen die menen nu geen lid of ambtsdrager te kunnen zijn van de Protestantse Kerk in Nederland.

**18. Kunnen gemeenteleden die niet tot de Protestantse Kerk in Nederland willen behoren gastlid van de hervormde gemeente worden?**

Nee. De regeling gastlidmaatschap kan alleen worden toegepast op leden van kerken waarmee de Protestantse Kerk in Nederland (of voorheen de Nederlandse Hervormde Kerk) daartoe een overeenkomst heeft gesloten.

**19. Wanneer een gedeelte van de gemeente zich aan de kerk onttrekt en andere gemeenteleden en ambtsdragers wel deel zullen uitmaken van de kerk, kan men dan plaatselijk in onderling overleg beheersregelingen treffen of bezit en inkomsten naar rato verdelen?**

Die bevoegdheid heeft men niet. Alleen de commissie van bijzondere zorg heeft daartoe de bevoegdheid en kan een bindende voorziening treffen.



## **20. Kan een wijkgemeente bij de wereldlijke rechter een proces tegen de kerk beginnen?**

Een wijkgemeente heeft geen rechtspersoonlijkheid en kan dus geen civiele procedure aangaan. In een centrale gemeente is het college van kerkvoogden of van kerkrentmeesters met toestemming van de centrale kerkenraad of de algemene kerkenraad daartoe het bevoegd orgaan (waarbij bovendien voorafgaande toestemming van het toezien orgaan vereist is).

## **21. Hoe kan ik handelen wanneer de kerkenraad zegt ‘hervormd’ te blijven buiten de Protestantse Kerk in Nederland of tot een interne verdeling van goederen besluit en ik daarmee niet instem?**

Voor gemeenteleden en kerkelijke organen geldt dat wie zich bezwaard voelt over een besluit binnen dertig dagen nadat men daarvan kennis heeft kunnen nemen, bezwaar kan aantekenen bij de commissie voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Voor bezwaren tegen besluiten van plaatselijke of regionale organen is de provinciale commissie (of na 1 mei: het regionale college) de aangewezen instantie.

## 4. Kerk – Lidmaatschap

### 1. Moet ik zelf actie ondernemen wanneer ik bij de Nederlandse Hervormde Kerk wil blijven, wanneer deze zich verenigt in de Protestantse Kerk in Nederland?

Alle doop- en belijdende leden van de hervormde gemeenten zijn bij de vereniging automatisch lid van de Protestantse Kerk in Nederland. Men behoeft daar niet voor te kiezen, men wordt lid omdat de gehele kerk zich in de Protestantse Kerk in Nederland verenigt.

Geboorteleden zijn geen leden van de gemeente in strikte zin maar worden wel tot de gemeenschap van de gemeente gerekend en blijven op deze wijze ingeschreven bij de gemeente (ord. 2-4 en 2-8 KO).

### 2. Ik wil geen lid worden van de Protestantse Kerk in Nederland en gewoon hervormd blijven.

Dat is niet mogelijk. Wie na 1 mei niet tot de Protestantse Kerk in Nederland wenst te behoren, kan zich daaraan alleen onttrekken door te bedanken als lid van de plaatselijke hervormde gemeente.

Men kan het lidmaatschap van de kerk niet opzeggen bij de synode.

Men kan niet bedanken voor de Protestantse Kerk in Nederland en lokaal lid blijven van een hervormde gemeente omdat men als lid van de gemeente altijd ook lid is van de landelijke kerk (men is lid van de gemeente en daarmee van de Protestantse Kerk in Nederland).

### 3. Als ik dus hervormd wil blijven, zal dat alleen kunnen als lid van een hervormde gemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland?

Dat is juist. Wie zich losmaakt van de Protestantse Kerk in Nederland is niet langer hervormd. Dan is er geen andere weg dan zich aansluiten bij een andere kerk of het stichten van een nieuwe kerkgemeenschap buiten de Protestantse Kerk in Nederland. Deze kerkgemeenschap zal niet 'hervormde gemeente' kunnen heten en is ook geen voortzetting van de Nederlandse Hervormde Kerk, omdat deze zich verenigd heeft met de andere twee kerken in de Protestantse Kerk in Nederland.

#### **4. Ik heb de voorbeeldbrief van het comité ondertekend en aan de synode gezonden. Ik blijf zo hervormd en ga niet mee naar de Protestantse Kerk in Nederland.**

De brochure van het comité geeft verkeerde informatie en de voorbeeldbrief is pertinent onjuist. Wie de voorbeeldbrief van het comité heeft getekend, wordt niet automatisch uitgeschreven omdat in deze brief het lidmaatschap van de gemeente niet wordt opgezegd.

Men kan echter niet hervormd blijven en tegelijk de Nederlandse Hervormde Kerk verlaten wanneer die zich met andere kerken verenigt in de Protestantse Kerk in Nederland. De ledenregistratie van de gemeente wordt niet door de synode, maar plaatselijk bijgehouden. Wie geen lid van de Protestantse Kerk in Nederland wil zijn, moet dus aan de kerkenraad laten weten dat men zich als lid van de gemeente (en daarmee van de Protestantse Kerk in Nederland) wil laten uitschrijven.

#### **5. Moet ik voor 1 mei 2004 bedanken als lid van de kerk?**

Er is geen enkele noodzaak om voor 1 mei te bedanken als lid van de kerk. Als men onverhoopt als lid van de Protestantse Kerk in Nederland wil bedanken, kan men dat te allen tijde doen, ook na 1 mei 2004. Het moderamen roept alle leden van de Nederlandse Hervormde Kerk op bij de gemeente en de kerk te blijven. Mocht men desondanks toch geen lid willen zijn van de Protestantse Kerk in Nederland, laat men dan met de gemeente blijven meeleven en zo blijk geven van verbondenheid met de gemeente. Dat geeft de mogelijkheid ingeschreven te worden in het register van hen die blijk geven van verbondenheid met de gemeente en voorkomt dat er een definitieve scheiding komt (ord.2-4 KO.).

#### **6. Krijg ik automatisch mijn bewijs van lidmaatschap thuis gestuurd wanneer ik mij niet aanmeld voor de Protestantse Kerk in Nederland?**

Nee. Men hoeft zich niet aan te melden als lid van de Protestantse Kerk in Nederland. Wie bij een hervormde gemeente en dus bij de Nederlandse Hervormde Kerk behoort, gaat mee bij de vereniging en is daarna lid van de Protestantse Kerk in Nederland. Wie onverhoopt besluit zich aan de kerk te onttrekken, kan een stellige verklaring aan de kerkenraad zenden met de mededeling als lid van de gemeente en daarmee van de kerk te bedanken.

## **7. Kan men levend vanuit de gereformeerde belijdenis lid zijn van de Protestantse Kerk in Nederland?**

Ja. De kerk erkent en respecteert de bijzondere verbondenheid van hervormde gemeenten en gereformeerde kerken met de gereformeerde belijdenis. Elk lid heeft de roeping de eigen talenten en gaven ook tot nut van de ander te gebruiken. Daarom roept de kerkorde ook op tot een voortgaand gesprek over het belijden om zo gezamenlijk in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift tot een beter verstaan van het belijden te komen.